

szabvány. Meg lehet tekinteni a <http://madarodu.eu/hu> honlapon, melyik madárnak milyen odú dukál. A cinegéknek való a <http://madarodu.eu/hu/termekeink/4-atipus> címzettségen látható. Még a pontos mérete is ott van az odú képe alatt, ha valakinek kedve szottyanna barkácsolni egyet. Erre ugyan nem merek senkit sem bízni. Ki tudja mikor sért valamiféle szabadalmat, uniós előírást, hiszen a madárlak is feltétele lett a természetes gazdálkodás támogatásának, és ehhez még a területegységre meghatározott darabszámot is előírja. Akit érdekel az említett honlapon erre is elegendő tájékoztatást talál. Akinek pedig nincs türelme paragrafusokat böngészni egyet ide másolok közülük:

„h) az ültetvényben legalább két különböző méretben hektáronként legalább 6 db. madárodút kell elhelyezni a

33/2008. (III. 27.) FVM rendelet 2. melléklete szerinti leírásnak megfelelően”.

A többit pedig bízzuk a madarakra.

FARAGÓ FERENC

ARCHETÍPUSOK AZ EVANGÉLIUMBAN

A nők...

„Ki után ájult búval nézünk.
Egy régi, kényes, édes dámát,
Kegyetlen szépet siratunk,
Benniünk sarjadtat: asszony-részünk.”
(Ady Endre)

Archetipusos vizsgálódásaink során nem hagyhatjuk figyelmen kívül a nők sajátos szerepét az Evangéliumban. Az Ószövetség patriarchális szemlélete itt léket kap, és mélyről jövően előtérbe kerül a női princípium is. Az Ószövetség férfiközpontú szemléletét is leváltja Jézus, az embert a hite alapján ítéli meg és nem a neme szerint. Az Evangélium tanúsága szerint Jézus közvetlen környezetében markánsan jelen vannak a nők, tanítványi, szolgálói, segítői szinten is és természetesen archetipikusan is, mintegy túlmutatva a nemi identitáson, olyan metafizikai tartományba, amelyben csak a feltétel nélküli szeretet számít.

A két alapprincípium (női – férfi, és tertium non datur) egyensúlyban kell, hogy legyen, ám az egyensúly soha nem egyenlőséget, azonosságot jelent, hanem egységet. C G. Jung *animáról* és *animusról* beszél¹

(leegyszerűsítve női lélek – férfi lélek) és ez a két pólus, eltérő arányban, de fellelhető a nőben is és a férfiban is. Még a patriarchális ihletésű teremtéstörténetben is megtalálható ez az öszonosság: Isten a nőt a férfi darabjából (oldal-borda) hozza létre. A női nem megteremtésekor – pontosabban az androgün szétválásakor – önön férfi mivoltára ébredő Ádám így szól: „Ez már csont a csontomból és hús a húsemből. Asszony a neve, mivel a férfiből lett.”² A héber nyelvben az 'asszony' szó az *is*=férfi szónak a nőnemű alakja: *isa*. A szójáték is a kölcsönösségi (*is* – *isa*) kapcsolatot jelzi.

A női archetípus jellemzője az egymástól távol lévő el-entétek egyesítése, egymásban feloldása. Csodálatos példája ennek az evangéliumi 'nő-kép', amelybe szinte észrevétlenül olyan ellentétek esnek egybe, mint: anya, - szűz, - prostituált.

Ettől az időponttól kezdve – tehát meglehetősen korán – a feminin meghatározottság folyton háttérben van, hogy aztán ezt a handicap-et, a XIX. században a feminista mozgalmak, végzetesen rosszul, próbálják meg helyreállítani. Az animába olyan animus elemeket beleprésselve, ami létrehozza a női eszmény jelenlegi deformált alakját. Melynek képzőművészeti(?) megjelenítése a szocialista realizmus markáns nőalakjaiban nyeri el végső torz formáját. Ez az úgynevezett egyenjogúság több kárt okozott a női léleknek, mint az azt megelőzően fennálló sajnálatos negatív diszkrimináció.

Sajátos jelentéstartalommal bír az az evangéliumi tény, hogy Jézus a feltámadásban az asszonyoknak (Mária és Mária Magdolna) jelenik meg.³ Ez is a női princípium metafizikai érzékenységét jelzi; a női lélek (anima) 'meglátja' azt, ami egy földhöz kötöttebb, materiálisabb (animus) számára nem érzékelhető. Talán ebből fakadóan a feminin archetípus rendkívül érzékeny, érzéki, intuitív, érzelmi meghatározottságú. Szemben a masculinnal, amelyre a realitás, a racionalitás, a tényszerű gondolkodásmód a jellemző. Természetesen ezen bipoláris megközelítés a 'valóságban' nem így jelenik meg, hanem csak ezeknek finom, árnyalatnyi sajátosságai mentén.

Ha az Evangéliumot a kora paternalista szemszögéből nézzük, meghökkentőnek tűnhet a női szereplők aránya. Közülük is kiemelkedik Mária személye, aki nemcsak az istengyermek anyjaként, (theotokosz, mater dei) hanem a női nem isteni szférába emelkedése révén is hihetetlen jelentőséggel bír. Kétségtelen azonban az is, hogy ez a

- *A libidó szimbólumai és változásai (Wandlungen und Symbole der Libido) (1932)*
- *(Die Bedeutung der Psychologie für die Gegenwart) (1933/1969)*
- *Emlékek, álmok, gondolatok (Erinnerungen, Träume, Gedanken) (1957)*
- *Egy modern mítosz (1958)*
- *Az ember és szimbólumai (1960)*
- *A lélektani típusok általános leírása (Allgemeine Beschreibung der Typen) (1988)*
- *Bevezetés a tudattalan pszichológiájába (Über die Psychologie des Unbewussten) (1990)*
- *A nyugati és a keleti vallások lélektanáról (2005)*

¹ Lásd:

- *Pszichológiai típusok (Psychologische Typen) (1921)*

² Ter 2.23.

³ Mt 28. 9-10.; Mk 16. 1-8.; Jn 20. 11-18

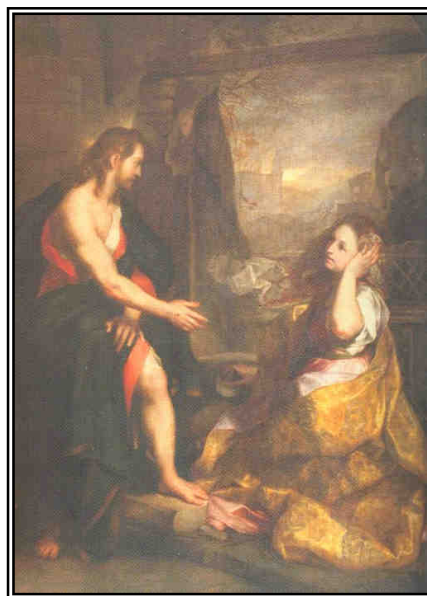
jelentőség a kereszténység története során egyre csak erősödött, kultikus és dogmatikus (Mária-kultusz) értelemben is. Az ellentétek irreális egybeesése – *szűz és anya* is egy személyben – jelenti ennek az archetípusnak a transzcendentális kiteljesedését, a mindenséget magában foglalhatóságát. Megtörténhetik az érintetlenség és az anyai szerep sorsazonossága, melynek a kereszténység történelmében olyan torz rekonstruálási kísérletei valósulnak meg, mint a női szerzetrendek (apácarendek) ön- és sorsrontó megnyilvánulásai.

Archetipusos megközelítésünk szempontjából egyedülálló jelentőségű Mária Magdolna szerepe. Talán túlzónak és meghökkentőnek hat az a megállapítás, hogy Tanítványok úgyszólván *semmit*, Mária Magdolna pedig majdnem *mindent* megértett a jézusi tartalmakból. Tény, hogy Magdolásban a legmarkánsabb a metanoia. Ő a bűnösök világából érkezik Jézus lábai elé, belőle hét ördög megy ki.⁴ A Tizenkettőben politikai elvárás volt Jézussal szemben: 'Uram, talán mostanában állítod helyre Izrael országát?'⁵ Az öt körülvevő nőkben ez nem volt meg, ez nem volt belső igényük, a lényegét látták meg s nem a mindig a felszínen, az érdekek mentén működő politikai jelenségeket. A női lélek mindig apolitikus, a politika dolga a férfiaké és van valami bizarr, oda nem illő, ha hölgyek jelennek meg politikai szerepekben vagy olyan szerepekben, ami nem a belső, szubsztilis női lélekből jön eredendően. (Gondoljunk itt a modern kor ilyen szereplőire: Margaret Thatcher-re, Tyereskovára, Heller Ágnesre stb...) Visszatérve az Evangéliumhoz, általánosságban megfogalmazható, hogy a női princípium azonosulni tud a Messiás programjával, megérzi, ráérez annak transzcendens tartalmára, és hűséges tud lenni a Golgotára menően is hozzá. Bulányi György is észreveszi elemző munkája során a női lélek csodálatos megnyilvánulásait szemben a férfi hatalmat gyakorolni akaró ösztönvilágával. Így fogalmaz: '

A nők apolitikus és antipolitikus lények, és ezért privilegizált helyzetük van a Messiás megértése szempontjából. Nemcsak azért, mert kevésbé hajlamosak akármely dicső eszme érdekében kioltani az anyák fájdalomával megszült emberi életet. Más okból is közel állnak a –Ne ölj!- törvényét beteljesíteni akaró Messiáshoz. A történelmi fejlődés kiszorította a nőket a hatalomgyakorlás területéről; a patriarchális társadalomnak velük szemben is gyakorolt erőalkalmazása folytán társadalmi értelemben – a nő kicsivé lett. S ez a kicsiség előnyösebb lélektani ágyat biztosított a nőkben az Örömhír, a szeretet megértésére, mint amilyen ágyat talált a Messiás programja a hatalmat gyakorolni akaró és társadalmilag nagy – férfiakban.⁶

Az Evangélium a női szereplők számában is jelentős, különös tekintettel, ha figyelembe vesszük az adott történelmi kor a nőket lebecsülő, háttérbe szorító determináltságát. Nézzük a szereposztást, figyelembe véve egynémely apokrif iratot is:

- Mária – Jézus anyja; (Jézus gyermekség történetében, a kánai menyegzőn és a kereszttel alatt)
- Hanna – Jézus nagymamája; (csak apokrif iratok említik)
- Erzsébet – János anyja; (Lk 1. 5-25.)
- Mária Magdolna; - (Mt 27. 55-61; 28.1-10; Mk 15. 40-47; 16.1-11; Lk 8.2-3; 24. 10; Jn 19.25; 20. 1-18)
- Márta - (Lk 10. 38-42; Jn 11. 1-3; 5. 19-40; 12. 2-8)
- Péter anyósa, (Mt 8. 14; Mk 1. 30; Lk 4. 38)
- Pilátus felesége - (Mt 27. 19)
- Salomé – Heródiás lánya; (Mt 14. 1-12; Mk 6. 17-28)
- Johanna – Heródes intézőjének, Kuzának a felesége, aki gondoskodott Jézusról (Lk 8. 3; 24. 10)
- Zsuzsanna, - aki gondoskodott Jézusról (Lk 8. 1.)
- Anna prófétaasszony – aki felismerte Jézusban a megváltót (Lk 2. 36.)
- Nyomorék asszony – akiben tizennyolc éve lakott a betegség és Jézus meggyógyított (Lk. 13. 10-16)
- Szamáriai asszony – akinek Jézus kinyilatkoztatja magát (Jn 4. 7-42)
- A vér folyó asszony - (Mt 9. 20-22; Mk 5. 25-34; Lk 8. 43-48)
- Jézus nővérei – (Mk 6. 3.)
- Kánaáni asszony és leánya – (Mt 15. 21 – 28; Mk 7. 24-30)
- Zebedeus fiak anyja; - akit Szalómének hívtak és egyben Jézus követője is volt (Mt 20. 20-28; Mk 15. 40)
- Mária – Kleofás felesége, Jakab és József anyja és Jézus követője (Mt 27. 55-61; Mk 16. 1-8; Lk 24. 10. Jn 16. 25)
- A tíz hajadon, öt ostoba, öt okos – (Mt 25. 1 – 13.);
- Jairus leánya – (Mt 9. 18 – 26; Mk 5. 21. – 43; Lk 8. 41-56))
- Asszony, - aki elvesztette a tíz drachmáját (Lk 15. 8-10)
- Szegény özvegyasszony – aki bedobta a perselybe mindenét, amije volt – két fillért, ami egy krajcár - a perselybe (Mk 12 41-44)
- A házasságtörő asszony – (Jn 8. 3 – 11)

⁴ Lk 8. 2.

⁵ ApCsel 1. 6.

⁶ Bulányi György, *Keressétek az Isten Országát, Iritron Kiadó, Budapest, 1990. 117. numerus d. pontjában*